
Особливості зовнішньої торгівлі транспортними послугами між Україною, ЄС та іншими країнами світу

Ольга Миколаївна Стасюк

відділ розвитку інфраструктури, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
м. Київ, Україна

ORCID 0000-0002-4701-5598

Лариса Юріївна Чмирьова

відділ розвитку інфраструктури, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
м. Київ, Україна

ORCID 0000-0003-1811-2409

Наталя Олександрівна Федяй

відділ розвитку інфраструктури, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
м. Київ, Україна

ORCID 0000-0002-6529-1078

Для цитування цієї статті:

Стасюк Ольга Миколаївна, Чмирьова Лариса Юріївна, Федяй Наталя Олександрівна.

Особливості зовнішньої торгівлі транспортними послугами між Україною, ЄС та іншими країнами світу. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 2, No. 4, 2023, pp. 46-55. doi: 10.46299/j.isjmef.20230204.06.

Надійшла до редакції: 03 липня 2023 р.; **Схвалено:** 28 липня 2023 р.;

Опубліковано: 01 серпня 2023 р.

Анотація. В статті розглянуто особливості зовнішньої торгівлі транспортними послугами між Україною, ЄС та іншими країнами світу через динаміку експортно-імпортних операцій. Значну увагу приділено аналізу експорту та імпорту транспортних послуг між Україною та ЄС. Визначено темпи приросту обсягів імпорту/експорту транспортних послуг до попереднього року та до базового 2010 року, що відображає основні тренди експортно-імпортних операцій протягом досліджуваного періоду. Розглянуто географічну структуру експорту та імпорту транспортних послуг України з країнами ЄС за 2010 та 2021 рр., де лідируючі позиції в експорті за 2010 р. посідають Великобританія, Кіпр, Бельгія, Німеччина, тоді як у 2021 р. Німеччина, Польща, Кіпр, Нідерланди. За імпортом четвірку лідерів у 2010 р. очолює Великобританія, Німеччина, Кіпр, Польща, тоді як у 2021 р. Німеччина та Польща. Окреслено фактори падіння/зростання експорту/імпорту транспортних послуг України, серед яких: початок військової агресії РФ проти України у 2014 р., що проявилось в падінні експорту та імпорту транспортних послуг до 2016 р.; економічна та політична криза 2018-2019 рр.; пандемія Covid-19, яка характеризувалася обмеженнями торгових та транспортних операцій у 2019-2020 рр.; вихід у 2020 р. зі складу ЄС Великобританії, як одного з найбільших торговельних партнерів України; повномасштабна війна РФ проти України на початку 2022 р. Представлено результати розрахунків частки експорту / імпорту транспортних послуг у загальній структурі експорту / імпорту послуг України з ЄС. Показано торговельний баланс транспортних послуг між Україною та ЄС. Зроблено висновок, що в експорті транспортних послуг головним торговельним партнером України до 2021 р. виступала РФ, а в імпорті транспортних послуг - ЄС.

Ключові слова: експорт, імпорт, транспортні послуги, транспорт, зовнішня торгівля, торговельний баланс, темпи приросту, географічна структура, торговельні партнери, Європейський Союз.

1. Вступ

Зовнішня торгівля транспортними послугами є одним з важливих чинників зростання економіки України. Посилення глобалізаційних процесів визначає необхідність дослідження та аналізу експортно-імпортних операцій транспортних послуг між Україною, ЄС та іншими країнами світу. Сучасний етап розвитку експортно-імпортних операцій транспортних послуг знаходиться під впливом низки факторів, зокрема світової фінансово-економічної кризи, наслідків пандемії Covid-19 тощо. Процес інтеграції України в ЄС супроводжується складними економічними процесами та пов'язаний з новими перспективами та подальшою переорієнтацією експорту та імпорту транспортних послуг. Виявлення тенденцій змін у структурі зовнішньої торгівлі відіграє вагомое значення для національної економіки, особливо в контексті зближення з рівнем країн ЄС.

2. Мета дослідження

Метою дослідження виступає аналіз особливостей експортно-імпортних операцій транспортних послуг між Україною, ЄС та іншими країнами світу, а також виявлення факторів падіння/зростання експорту/імпорту транспортних послуг України.

3. Аналіз літератури

Різні аспекти зовнішньої торгівлі України широко представлені в наукових публікаціях вітчизняних вчених та залишаються актуальними для національної економіки. Серед українських науковців варто виділити праці Сьомака О.М. [1], Задоя А. [2], Коляда О.В. та Омельченко М.М. [3], Гончара І.А. [4], Краснодєд Т.Л. [5], Мазаракі А.А. та Мельника Т.М. [6], Далик В.П. [7], Кулицький С.П. [8], Калюжна Н. [9], Косяк А.О. [10], Пенської І.О. [11], Ксендзук В.В. [12], Покришка Д.С. та Тищук Т.А. [13], П'янкова О. та Ралко О. [14]. Разом з тим, спостерігається значно менша кількість робіт в яких розглядаються питання експорту та імпорту в галузевому розрізі, особливо щодо транспортних послуг.

4. Методи досліджень

Методи досліджень: порівняльного аналізу, структурно-логічний, обробки статистичних даних, узагальнення, графічний, візуалізації даних.

5. Результати досліджень

Для оцінки зовнішньої торгівлі в транспортному секторі між Україною, ЄС та іншими країнами світу доцільно розглядати особливості динаміки експортно-імпортних операцій транспортних послуг.

Експорт та імпорт транспортних послуг України у 2010-2021 рр. демонстрували різноспрямовані тенденції. Протягом 2011-2013 рр. відбулось зниження експорту транспортних послуг, що пов'язано в першу чергу з наслідками світової фінансово-економічної кризи 2008 р. (рис. 1).

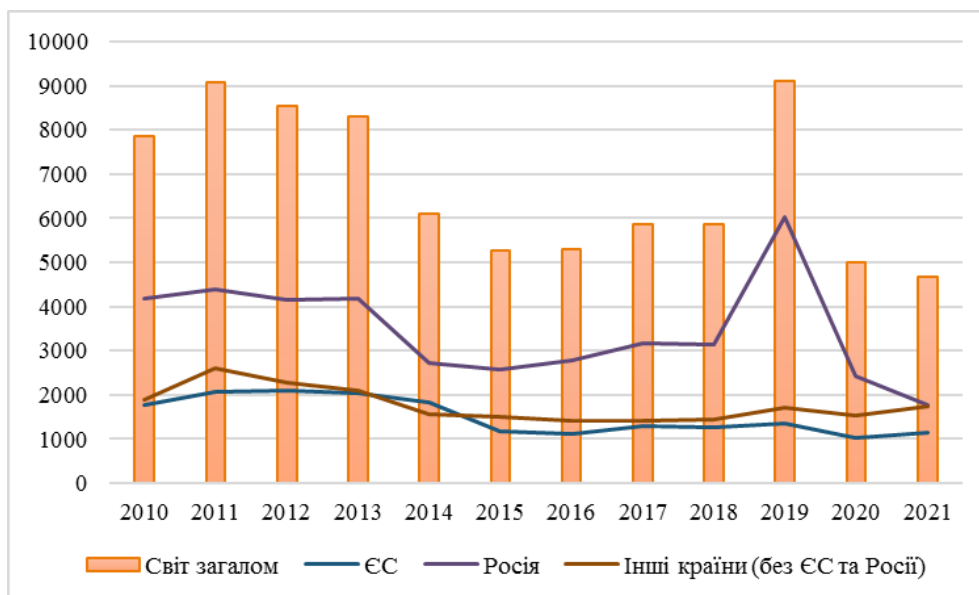

Рис. 1. Експорт транспортних послуг, млн дол. США.

Джерело: побудовано авторами на основі даних Державної служби статистики України

В свою чергу, імпорт транспортних послуг в період 2010-2013 рр. продемонстрував зростання (рис. 2).

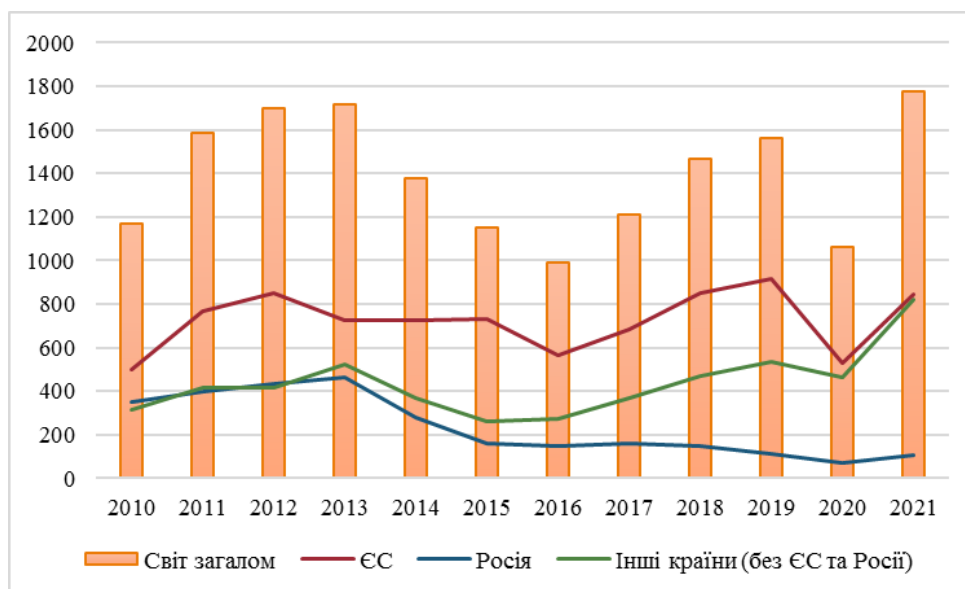

Рис. 2. Імпорт транспортних послуг, млн дол. США.

Джерело: побудовано авторками на основі даних Державної служби статистики України.

Подальше різке зниження, як експорту, так і імпорту транспортних послуг у 2014-2016 рр. пов'язано з початком військової агресії РФ проти України, а також, як наслідок політичної та економічної криз 2014-2015 рр., які спричинили падіння загальних обсягів міжнародної торгівлі послугами України, в тому числі й з ЄС. Окрім зазначених факторів, на падіння експорту транспортних послуг вплинули:

- значна сировинна спрямованість українського експорту та суттєва залежність вітчизняних підприємств від зовнішнього ринку збуту, враховуючи існуючу суттєву волатильність кон'юнктури світових ринків, що робить обсяг надходження валютних ресурсів від експорту дуже вразливим від зовнішніх цінових коливань;

- продовження торговельної агресії рф (дія ембарго та інших обмежень щодо поставок на російський ринок українських товарів, заборона з боку рф транзиту її територією товарів українського походження до третіх країн);

- системні проблеми розвитку зовнішньоекономічної діяльності (відшкодування ПДВ, митне та податкове регулювання) [15].

Після 2016 р. почалось поступове зростання експорту та імпорту транспортних послуг, що стало результатом набуття чинності Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ), яка позитивно вплинула на відновлення торгівлі послугами в цілому. Піком зростанням експорту транспортних послуг став 2019 р. за рахунок збільшення сировинних експортних операцій та послуг трубопровідного транспорту з рф. В цей же час відбулось зростання імпорту транспортних послуг через збільшення поставок нафтопродуктів, виробів з полімерів та хімічних добрив, а також великої кількості готових товарів. Проте через пандемію Covid-19 показники експорту та імпорту транспортних послуг суттєво знизились у 2020 р. У 2021 р. за експортом транспортних послуг продовжилась тенденція зниження, тоді як імпорт транспортних послуг суттєво зріс.

У досліджуваному періоду 2010-2021 рр. на загальний експорт транспортних послуг України найбільший вплив мав експорт транспортних послуг з рф, тоді як на імпорт транспортних послуг - імпорт транспортних послуг з ЄС (рис. 1, 2).

Найбільше скорочення експорту транспортних послуг до країн ЄС відбулося в 2015 р. й склало 63,6% (приріст до попереднього року), (табл. 1) на фоні паралельного зниження експорту транспортних послуг зі світом загалом.

Таблиця 1. Експорт транспортних послуг та темпи приросту його обсягу за період 2010-2021 рр.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Експорт транспортних послуг, млн. дол. США												
Світ загалом	7848,0	9062,4	8541,1	8305,8	6101,9	5263,2	5300,5	5861,4	5851,4	9109,9	4988,4	4657,5
ЄС	1780,5	2058,5	2096,9	2028,6	1832,6	1165,7	1127,8	1282,0	1276,0	1362,5	1015,9	1154,1
рф	4179,0	4390,5	4163,6	4188,0	2710,3	2585,4	2772,1	3156,8	3136,6	6021,7	2436,4	1767,9
Інші країни*	1888,4	2613,4	2280,6	2089,2	1559,1	1512,1	1400,6	1422,5	1438,8	1725,7	1536,2	1735,5
Темпи приросту обсягів експорту транспортних послуг до попереднього року, %												
Світ загалом	100,0	115,5	94,2	97,2	73,5	86,3	100,7	110,6	99,8	155,7	54,8	93,4
ЄС	100,0	115,6	101,9	96,7	90,3	63,6	96,7	113,7	99,5	106,8	74,6	113,6
рф	100,0	105,1	94,8	100,6	64,7	95,4	107,2	113,9	99,4	192,0	40,5	72,6
Інші країни*	100,0	138,4	87,3	91,6	74,6	97,0	92,6	101,6	101,1	119,9	89,0	113,0
Темпи приросту обсягів експорту транспортних послуг до 2010 року, %												
Світ загалом	100,0	115,5	108,8	105,8	77,8	67,1	67,5	74,7	74,6	116,1	63,6	59,3
ЄС	100,0	115,6	117,8	113,9	102,9	65,5	63,3	72,0	71,7	76,5	57,1	64,8
рф	100,0	105,1	99,6	100,2	64,9	61,9	66,3	75,5	75,1	144,1	58,3	42,3
Інші країни*	100,0	138,4	120,8	110,6	82,6	80,1	74,2	75,3	76,2	91,4	81,3	91,9

*Інші країни порашовані без ЄС та Росії

Джерело: складено та розраховано авторками на основі даних Державної служби статистики України.

Таке ж зниження експорту транспортних послуг відбувалося з РФ та іншими країнами в цей період. Кризовим періодом для транспортних послуг виявився 2020 р., в якому також спостерігається суттєве скорочення експорту транспортних послуг, як в світі загалом, так і з ЄС, РФ та іншими країнами.

В імпорті транспортних послуг за період 2010-2021 рр. різке зниження спостерігалось в 2014 р. з РФ та у 2020 р. з усіма регіонами, включаючи ЄС (табл. 2).

Згідно дослідження “Аналіз торгівлі послугами між Україною та ЄС в рамках ПВЗВТ”, проведеного командою Центру аналізу міжнародної торгівлі Trade+ при Київській школі економіки та виданого у вересні 2021 р., у структурі українського експорту послуг до ЄС загалом визначено 4 сектори, які формують близько 90% усього експорту послуг до ЄС: “транспортні послуги”, “послуги з переробки матеріальних ресурсів”, “послуги у сфері телекомунікацій”, “комп’ютерні та інформаційні послуги”, а також “ділові послуги”. Після укладення ПВЗВТ структура експорту послуг до ЄС поступово стає більш диверсифікованою і трансформується в напрямі сучасних послуг (“комп’ютерні та інформаційні послуги”, “наукові та технічні послуги” тощо).

Зростання ролі ринку ЄС відбулося завдяки:

- 1) швидкому зростанню обсягів експорту відповідних послуг на ринок ЄС;
- 2) зменшенню експорту цих послуг до традиційного ринку РФ;
- 3) більш повільним темпам зростання експорту до інших країн світу [16].

Таблиця 2. Імпорт транспортних послуг та темпи приросту його обсягу за період 2010-2021 рр.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Імпорт послуг, млн. дол. США												
Світ загалом	1170,7	1583,9	1696,4	1716,4	1376,6	1153,4	989,3	1213,1	1464,8	1559,1	1061,0	1777,6
ЄС	502,5	768,4	848,2	727,3	727,3	732,9	567,3	687,1	849,6	913,8	529,8	846,5
РФ	353,2	400,1	434,7	463,1	280,3	161,7	145,8	159,4	145,8	112,7	68,7	107,9
Інші країни*	315,0	415,4	413,5	526,0	369,0	258,8	276,2	366,5	469,4	532,7	462,6	823,3
Темпи приросту обсягів імпорту транспортних послуг до попереднього року, %												
Світ загалом	100,0	135,3	107,1	101,2	80,2	83,8	85,8	122,6	120,8	106,4	68,1	167,5
ЄС	100,0	152,9	110,4	85,7	100,0	100,8	77,4	121,1	123,6	107,6	58,0	159,8
РФ	100,0	113,3	108,6	106,5	60,5	57,7	90,2	109,3	91,5	77,3	60,9	157,1
Інші країни*	100,0	131,9	99,5	127,2	70,1	70,2	106,7	132,7	128,1	113,5	86,8	178,0
Темпи приросту обсягів імпорту транспортних послуг до 2010 року, %												
Світ загалом	100,0	135,3	144,9	146,6	117,6	98,5	84,5	103,6	125,1	133,2	90,6	151,8
ЄС	100,0	152,9	168,8	144,7	144,7	145,8	112,9	136,7	169,1	181,8	105,4	168,5
РФ	100,0	113,3	123,1	131,1	79,3	45,8	41,3	45,1	41,3	31,9	19,4	30,5
Інші країни*	100,0	131,9	131,3	167,0	117,1	82,2	87,7	116,4	149,0	169,1	146,9	261,4

*Інші країни порашовані без ЄС та Росії

Джерело: складено та розраховано авторками на основі даних Державної служби статистики України.

Обсяг експорту та імпорту транспортних послуг до ЄС у 2010-2012 рр. мав тенденцію до зростання, тоді як протягом 2013-2016 р. в експорті - до різкого падіння, а в імпорті - до незначного зниження (рис. 3). В період 2016-2019 рр. відбулось зростання показників експорту та імпорту транспортних послуг до ЄС, з падінням у 2020 р. і відновленням тенденції до зростання у 2021 р. Падіння експорту та імпорту транспортних послуг у 2022 р. пов'язано з повномасштабним вторгненням РФ в Україну, що змінило логістичні ланцюги.

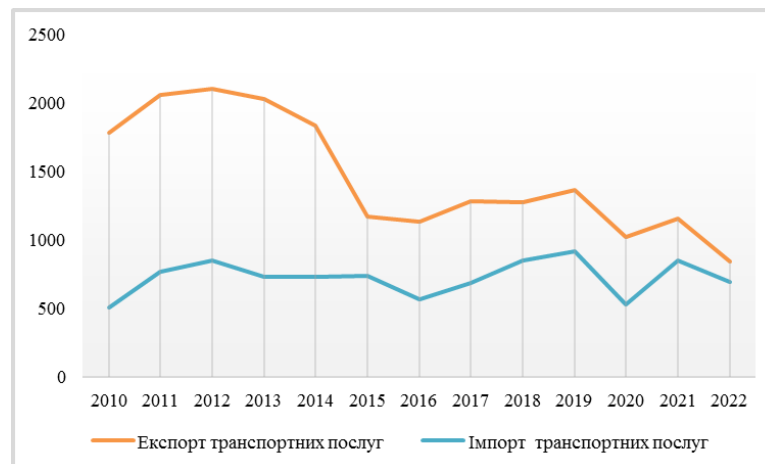

Рис. 3. Експорт та імпорт транспортних послуг між Україною та ЄС, млн дол. США.

Джерело: складено авторками на основі даних Державної служби статистики України.

Збільшення динаміки експорту транспортних послуг пов'язане з розвитком вітчизняних креативних бізнесів та виходом їх на ринок ЄС, а також з інтенсифікацією туристичних потоків Україна-ЄС у результаті укладення безвізового режиму у 2017 р. [16].

За досліджуваний період з 2010 р. по 2022 р. експорт транспортних послуг перевищував імпорт, що дозволило уникнути від'ємного сальдо у торгівлі транспортними послугами з країнами ЄС (табл. 3). При цьому, прослідковується чітка тенденція збільшення імпорту транспортних послуг майже до 37% у 2022 р. по відношенню до 2010 р. при одночасному зниженні експорту до 53% у 2022 р. по відношенню до 2010 р. Збереження зазначеної тенденції загрожуює в майбутньому переходом від позитивного сальдо торговельного балансу до негативного (рис. 3, табл. 3).

Важливо зазначити, що позитивне сальдо торгівлі послугами за підсумками певного періоду дозволяє поповнити вітчизняні золотовалютні резерви додатковими надходженнями, що відповідно створює умови забезпечення стійкості економічного розвитку країни.

Таблиця 3. Торговельний баланс транспортних послуг між Україною та ЄС, млн дол. США

	Експорт транспортних послуг	Імпорт транспортних послуг	Торговельний баланс (сальдо)
2010	1780,5	502,5	1278
2011	2058,5	768,4	1290,2
2012	2096,9	848,2	1248,7
2013	2028,6	727,3	1301,3
2014	1832,6	727,3	1105,3
2015	1165,7	732,9	432,8
2016	1127,8	567,3	560,5
2017	1282	687,1	594,9
2018	1276	849,6	426,5
2019	1362,5	913,8	448,7

Продовження таблиці 3

2020	1015,9	529,8	486,1
2021	1154,1	846,5	307,7
2022	842,1	688,6	153,5

Джерело: складено та розраховано авторками на основі даних Державної служби статистики України.

У порівнянні 2022 р. з 2010 р. спостерігається тенденція до зниження вдвічі частки експорту транспортних послуг з ЄС в загальному експорті послуг України з ЄС, в той час як частка імпорту транспортних послуг з ЄС в загальному імпорті послуг України з ЄС збільшилась з 16,6% у 2010 р. до 25,4% у 2021 р. та різко зросла до 40% у 2022 р. (табл. 4).

Таблиця 4. Частка експорту / імпорту транспортних послуг у загальній структурі експорту / імпорту послуг України з ЄС, %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Експорт	55,8	57,0	54,5	47,1	45,9	39,8	37,5	37,2	32,0	30,5	26,6	26,1	24,5
Імпорт	16,6	22,6	20,1	23,1	23,1	26,6	23,4	27,1	25,3	24,5	22,0	25,4	40,1

Джерело: розраховано авторками на основі даних Державної служби статистики України.

У 2022 р. частка експорту транспортних послуг з країнами ЄС у загальній структурі експорту транспортних послуг України зі світом становила 28% та залишилась майже незмінною починаючи з 2010 р. за винятком 2014 р., коли його частка склала 35%; частка імпорту транспортних послуг з країнами ЄС у загальній структурі імпорту транспортних послуг України зі світом досягнувши максимуму у 2022 р. та становила 66%, тоді як у 2010 р. - 43%.

Протягом 2010-2021 рр. суттєво змінилась географічна структура експорту та імпорту транспортних послуг. Так, у 2021 р. основними країнами-партнерами з ЄС за експортом транспортних послуг стали Німеччина, Польща, Кіпр, Нідерланди, Франція, Данія (рис. 4), тоді як у 2010 р. були Велика Британія, Кіпр, Бельгія, Німеччина, Австрія, Греція та Італія. У 2021 р. основними країнами-партнерами з ЄС за імпортом транспортних послуг стали Німеччина, Польща, Франція, Кіпр, Литва, Данія (рис. 5), тоді як у 2010 р. були Велика Британія, Німеччина, Кіпр, Польща, Латвія, Нідерланди.

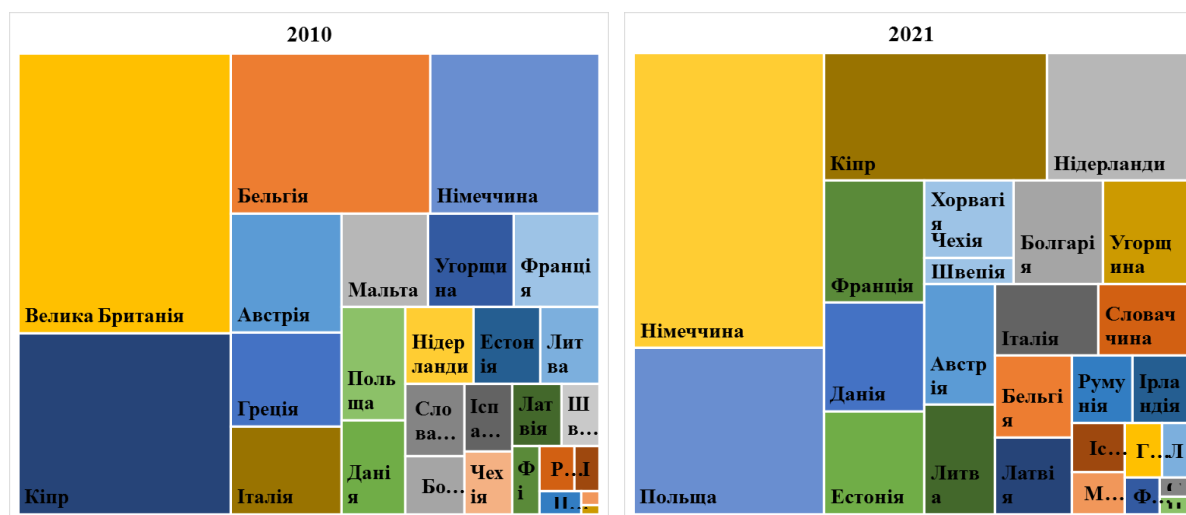

Рис. 4. Країни – торгові партнери України з ЄС за експортом транспортних послуг.

Джерело: складено авторками на основі даних Державної служби статистики України.

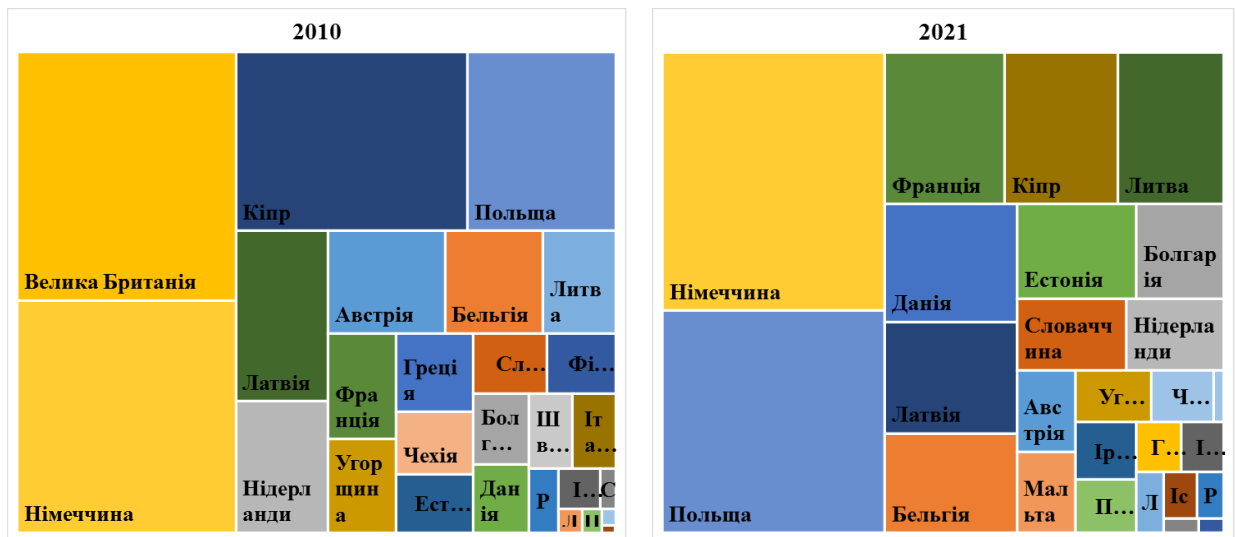

Рис. 5. Країни – торгові партнери України з ЄС за імпортом транспортних послуг.

Джерело: складено авторками на основі даних Державної служби статистики України.

Відповідно до отриманих оцінок, Україна має потенціал до збільшення експорту транспортних послуг до ЄС, що також підтверджується у дослідженні Київської школи економіки, згідно з яким експорт транспортних послуг входить в п'ятірку секторів послуг, які є важливими для функціонування ПВЗВТ та перспективними для подальшого нарощування експорту в ЄС, а також відіграють важливу роль для української економіки.

6. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Проведений аналіз експорту та імпорту транспортних послуг між Україною, ЄС та іншими країнами світу чітко показав значний вплив криз на обмеження експорту транспортних послуг. Для майбутнього розвитку внутрішньогалузевої торгівлі транспортними послугами, що сприятиме посиленню конвергентних тенденцій між Україною та ЄС в транспортному секторі, подальші дослідження будуть пов'язані з поглибленням аналізу структури експорту та імпорту транспортних послуг за видами транспорту.

7. Висновки

Падіння експорту поряд з підвищенням імпорту транспортних послуг свідчить про зростання залежності зовнішньої торгівлі України від ринку ЄС, на що вплинули такі фактори:

- 1) початок військової агресії РФ проти України у 2014 р., що проявилось в падінні експорту та імпорту транспортних послуг до 2016 р.;
- 2) економічна та політична криза 2018-2019 рр.;
- 3) пандемія Covid-19, яка характеризувалася обмеженнями торгових та транспортних операцій у 2019-2020 рр.;
- 4) вихід у 2020 р. зі складу ЄС Великобританії, як одного з найбільших торговельних партнерів України;
- 5) повномасштабна війна РФ проти України на початку 2022 р.

Список літератури:

- 1) Сьомак О. Аналіз експорту та імпорту добувної галузі України. *Економічний простір*. 2020 (153). 123-127. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/153-21>
<http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/462>

2) Задоя А. Зовнішня торгівля України: сучасні масштаби, структура і тенденції. *Академічний огляд*. 2016. № 2 (45). С. 110–117.

3) Коляда О.В., Омельченко М.М. Зовнішня торгівля товарами України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка і суспільство*. 2016. № 9. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/10.pdf

4) Гончар І. А. Характер формування зовнішньої торгівлі України: статистична оцінка. *Статистика України*. 2013. № 2. С. 16–20.

5) Краснодєд Т.Л. Аналіз експортно-імпортних операцій України на сучасному етапі. 2018. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/22_2_2018ua/10.pdf

6) Регуляторна політика у сфері зовнішньої торгівлі: монографія / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. Київ. *КНТЕУ*. 2010. 470 с.

7) Далик В.П. Зовнішня торгівля України: реалії та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016 вип. 7, стор. 110–113.

8) Кулицький С.П. Питання трансформації зовнішньої торгівлі України на сучасному етапі. *Україна: події, факти, коментарі*. 2015. Т. 23. С. 49–59.

9) Калюжна Н. Зовнішня торгівля України: методологія дослідження. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2017. № 1. С. 16–31.

10) Косяк А.О. Аналіз зовнішньоторговельної діяльності України. *МАГІСТЕРІУМ*. 2011. Випуск 44. Економічні студії. С. 46-49. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc3f70a7-cef6-4b22-990a-942f47e52c8d/content>

11) Пенська І. О. Торговельні орієнтири України на світових ринках. *Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси*. 2013. № 2. С. 5–11.

12) Ксендзук В.В. Аналіз зовнішньоторговельної діяльності з метою формування державної політики України. *Економічний простір*. 2020. № 162. С. 37-42. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/5684/1/Ksendzuk.pdf>

13) Покришка Д.С., Тищук Т.А. Динаміка зовнішньої торгівлі України в умовах трансформації внутрішніх і зовнішніх факторів зростання. *Міжнародна економіка та менеджмент*. 2015. Вип. 5–6. С. 50–58.

14) П'янкова О., Ралко О. Зовнішня торгівля України: проблематика структурних змін та пріоритетів. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 5. С. 65–71.

15) Експорт товарів і послуг України. *Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України*. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj37q_Zg7j-AhWSnYsKHZypA80QFnoECA0QAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3D8cf91e5d-8df4-4c84-93b3-350c25197e10&usg=AOvVaw2VKX9Zno20hPmr2EF6_2vQ

16) Таран С., Яворський П., Павицька Ю., Омельченко І., Бучко М. Аналіз торгівлі послугами між Україною та ЄС в рамках ПБЗВТ. *KSE*. 2021. 144 с. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/11/Final-DCFTA-services-2021-11-11.pdf>

Peculiarities of foreign trade in transport services between Ukraine, the EU and other countries of the world

Olha Stasiuk

Department of the Development of Infrastructure, State Organization “Institute of the Economy and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Ukraine, Kyiv
ORCID 0000-0002-4701-5598

Larysa Chmyrova

Department of the Development of Infrastructure, State Organization “Institute of the Economy and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Ukraine, Kyiv
ORCID 0000-0003-1811-2409

Natalia Fediai

Department of the Development of Infrastructure, State Organization “Institute of the Economy and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Ukraine, Kyiv
ORCID 0000-0002-6529-1078

Abstract. The article examines the peculiarities of external trade in transport services between Ukraine, the EU, and other countries worldwide. External trade is considered through the dynamics of export and import operations. Significant attention is given to the analysis of the export and import of transport services between Ukraine and the EU. The growth rates of transport services import/export volumes are determined for the previous year and the base year of 2010. This reflects the main trends in export and import operations during the study period. The geographic structure of Ukraine's export and import of transport services with EU countries in 2010 and 2021 is discussed. The leading positions in export in 2010 were occupied by the United Kingdom, Cyprus, Belgium, and Germany. The leading positions in export in 2021 were held by Germany, Poland, Cyprus, and the Netherlands. In terms of import, the top four leaders in 2010 were the United Kingdom, Germany, Cyprus, and Poland. In terms of import in 2021, Germany and Poland were the leaders. Factors contributing to the decline/growth of Ukraine's export/import of transport services are outlined. These factors include the onset of Russian military aggression against Ukraine in 2014, which resulted in a decline in the export and import of transport services until 2016; the economic and political crisis of 2018-2019; the Covid-19 pandemic, characterized by trade and transport operation restrictions in 2019-2020; the withdrawal of the United Kingdom from the EU in 2020, as one of Ukraine's major trading partners; and the full-scale war waged by Russia against Ukraine at the beginning of 2022. The results of calculations regarding the share of export/import of transport services in the overall structure of Ukraine's export/import of services with the EU are presented. The trade balance of transport services between Ukraine and the EU is shown. It is concluded that Russia was Ukraine's main trading partner in the export of transport services until 2021, while the EU was the main trading partner in the import of transport services.

Keywords: export, import, transport services, transport, foreign trade, trade balance, growth rates, geographical structure, trade partners, European Union.
